

BALANS

perspectief voor ieder gezin

29 juni 2022

Hartelijk dank voor de uitnodiging voor dit overleg. Balans is een vereniging voor ouders van kinderen met ondersteuningsvragen. Wij bieden ouders steun, informatie en doen aan belangenbehartiging. Aan onze advieslijn krijgen wij vaak vragen van ouders over de VIR. Graag merken wij op, dat wij in de uitnodiging voor dit overleg benoemd worden als gebruiker. Echter zijn wij geen gebruiker, maar nemen wij aan dit gesprek deel als vertegenwoordiger van ouders die hier het onderwerp zijn. We zijn blij dat we bij dit overleg aanwezig zijn, wel verbaast het ons dat wij als enige vertegenwoordigers van ouders aanwezig zijn. En dat er geen vertegenwoordiging is van jeugdigen zelf. Daarom hebben wij onze inbreng goed voorbereid. Hierdoor is het wellicht iets uitgebreider, maar dit lijkt ons verantwoord gezien wat we hiervoor hebben aangegeven.

Vanuit onze vereniging vinden wij dat de VIR in zijn geheel moet worden afgeschaft. En dit zonder een mogelijkheid te creëren voor gemeenten om alsnog een dergelijk systeem in stand te houden. Op 3 februari 2021 stuurden wij met het BVIKZ, en gesteund door vele andere belangenverenigingen voor ouders, een open brief aan de VNG, waarin wij al aangaven dat met regelmaat onrechtmatig in de VIR wordt gemeld. En benoemden wij dat uit diverse onderzoeken al is gebleken dat de effectiviteit van de VIR gering is. Het beoogde doel wordt niet (aantoonbaar) bereikt. Ook een eventuele 'match' bewijst immers niet dat er daadwerkelijk sprake is van een bedreiging in de ontwikkeling, of onveiligheid, zeker niet een die dusdanig ernstig is dat het schenden van de privacy gerechtvaardigd is. Een dergelijke melding blijft jeugdigen zeer lange tijd achtervolgen. En kan jongeren zelfs belemmeren in hun ontwikkeling.

Bovendien kan het gebruik van de VIR zelfs leiden tot een tegenovergesteld effect van het gewenste resultaat. Het kan juist een belemmering vormen voor ouders om hulp te zoeken. In de praktijk zien wij dat de VIR vooral door professionals wordt gebruikt om zichzelf in bescherming te nemen. Uit angst dat zij worden aangesproken op het moment dat er wél iets met een kind zou gebeuren. Zeker gezien de lange wachtlijsten in de zorg. Het geeft professionals wellicht het idee dat zij in ieder geval 'iets' hebben gedaan. Hierin is overigens een parallel te zien met de veilig thuis meldingen bij niet passend onderwijs.

Ook schiet de kennis rondom de criteria en het wel of niet moeten melden te kort. Regelmatig hebben professionals het idee dat zij een melding móeten maken in de VIR, terwijl dit niet het geval is. Melden is een recht en geen plicht. Veel professionals denken dat dit standaard moet. Zo zijn er voorbeelden van gemeenten die standaard melden in de VIR bij een verzoek om jeugdhulp, of een aanvraag voor leerlingenvervoer. Ook scholen voor speciaal onderwijs melden regelmatig hun leerlingen standaard in de VIR.

Zolang de VIR bestaat, moet er in ieder geval actie worden ondernomen om de privacy van ouders en jeugdigen beter te beschermen. Er is regelmatig sprake van onjuiste en/of onrechtmatige meldingen. Waarbij de privacy van ouders en jeugdigen wordt geschonden. De uiteindelijke verantwoordelijkheid voor de verwerking van persoonsgegevens in en als gevolg van de VIR, ligt uiteindelijk bij het ministerie van VWS, dan wel de minister en staatssecretaris.

Ouders en jeugdigen moeten vooraf op de hoogte worden gesteld van een melding. Dit gebeurt vaak niet. Deugdelijke informatievoorziening voor ouders over hun rechten ontbreekt. Niet alleen over de procedure rond de VIR, maar rondom de hele jeugdbescherming. VWS zou daarom naar onze mening zo snel mogelijk zorg moeten dragen voor deugdelijk en toegankelijke informatievoorziening, zoals het ministerie van OCW heeft gedaan met de brochures over passend onderwijs.

Wij praten graag met u door over andere mogelijkheden dan de VIR. En verbeteren van de samenwerking, niet (alleen) tussen hulpverleners onderling, maar vooral samenwerking mét ouders en jeugdigen zelf. Want daar is nog een wereld in te winnen.

Namens Balans, vereniging voor ouders